

Asia: VN/23400/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä työvoimapalveluiden uudelleen järjestämiseen liittyvien lakien, valmiuslain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

1. Järjestämisvastuun siirtoon liittyvät muutokset

a) Näkemyksenne asiakastietojen käsittelyä, käyttöoikeuksia, tiedonsaantioikeuksia sekä työvoimaviranomaisen hankkimia lisäosia koskevan sääntelyn täsmentämisestä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta: 112 §, 114 §, 120 §, 120 a § ja 125 §,

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta: 14 §,

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 ja 13 §:n muuttamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta):

-

b) Näkemyksenne siirtävistä sopimuksista sekä tuki- ja korvauspäätöksistä

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta 10 ja 11 §):

-

c) Näkemyksenne valtiolta kuntaan siirtynyttä henkilöstöä koskevaan muutosehdotukseen

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta annetun lain muuttamisesta 6 §):

-

d) Näkemyksenne muista järjestämisvastuun siirtoon liittyvistä ehdotuksista:

-

2. Työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavat muutokset

Näkemyksenne työnhakijan palveluprosessiin ehdotettavista muutoksista

(Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muuttamisesta 32 §, 33 §, 44 - 47§ ja vastaavat muutokset laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta 2 luvun 6 §, 3 luvun 3 - 6 §):

-

3. Muut ehdotettavat muutokset

a) Näkemyksenne työttömyysturvalakiin sisältyvistä muutoksista:

-

b) Muut mahdolliset näkemyksenne esitysluonnoksesta:

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto ilmoittaa työvoimapalveluiden valvonnan osalta lausuntonaan seuraavaa:

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on 1.3.2021 alkaen valvonut työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä työllisyyden kuntakokeiluun osallistuvissa 118 kunnassa. Lakisääteinen ja määräaikainen kokeilu päättyy 31.12.2024. Myös kokeilujen valvonnan luonne muuttui pilottimaiseen suuntaan, kun eduskunta hyväksyi 1.3.2023 lakiesitykset TE-palvelujen uudistuksesta; 1.1.2025 alkaen työvoimapalvelut siirretään valtiolta kunnille ja aluehallintovirasto valvoo työvoimaviranomaisia ja työvoimapalveluiden järjestämistä sekä elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskukselle työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädettyjä tehtäviä.

Lain työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020, jäljempänä kuntakokeilulaki) 22 §:n mukaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto valvoo valtakunnallisesti työllisyyden kuntakokeiluja ja käsittelee erityistoimivaltansa ja kuntalain (410/2015) 10 §:n 2 momentin nojalla kuntakokeiluja koskevat kanteluasiat. Kantelukäsittelyn osalta työtavat ja toimintamallit on saatu vakiinnutettua ja kokeiluja koskevia kanteluasioita saapuu säännöllisesti ja tasaisesti aluehallintovirastoon. Kokeiluja koskevien kanteluasioiden sekä asiakasyhteydenottojen määrä kasvoi vuonna 2023 maltillisesti. Vireille tulevien valvonta- ja kanteluasioiden määrä on kuitenkin edelleen kasvussa ja on hyvin todennäköistä, että kaikkia vuonna 2024 saapuvia kuntakokeiluja koskevia kanteluasioita ei ehditä kokeilujen valvontaan osoitetun resurssin puitteissa käsittelemään ja ratkaisemaan ennen kokeilujen päättymistä 31.12.2024 mennessä.

Kuntakokeilulain 25 §:n mukaisessa kokeilun päättymiseen liittyvissä siirtymäsäännöksissä tai laissa työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta (383/2023) ei ole siirtymäsäännöstä, joka koskee aluehallintovirastossa vireillä olevia kantelu- ja valvonta-asioita 31.12.2024.

Aluehallintovirasto esittää, että laissa selvyyden vuoksi säädettäisiin aluehallintoviraston toimivallasta 1.1.2025 alkaen käsitellä kuntakokeiluja koskevia kantelu- ja valvonta-asioita, jotka ovat vireillä aluehallintovirastossa 31.12.2024.

Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä

Lain työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023, jäljempänä järjestämislaki) 25 ja 26 §:ssä säädetään aluehallintoviraston valvonnasta ja valvonnan seuraamuksista. Aluehallintoviraston käyttöoikeudesta valtakunnalliseen asiakastietojärjestelmäkokonaisuuteen säädetään järjestämislain 125 §:ssä.

Kanteluista koskevissa ratkaisuissa arvioidaan jälkikäteen viranomaisten toiminnan lainmukaisuutta ja oikeellisuutta. Kuntakokeiluja koskevien kanteluiden mediaanikäsitelyaika on vaihdellut 8-10 kuukauden välillä. Sähköisen asiointin myötä kuntakokeiluja koskevissa kanteluasioissa ovat yleistyneet kantelut, joista alkuarvioinnin yhteydessä on pääteltävissä, että kantelijalla on välitön tarve saada asiansa lain mukaisesti ja viipymättä kokeilualueen kunnan käsiteltäväksi ja selvitettäväksi. Tämä koskee erityisesti työttömyysturva-asioita. Ilmiö tulee myös hyvin todennäköisesti jatkumaan aluehallintovirastolle tulevaisuudessa julkisia työvoimapalveluita ja työttömyysturvaa koskevissa kanteluasioissa 1.1.2025 alkaen.

Hallintolain (434/2003) 53 b §:n mukaan valvova viranomainen ryhtyy niihin toimenpiteisiin, joihin se hallintokantelun perusteella katsoo olevan aihetta.

Kuntakokeilulain 22 §:n 2 momentin mukaan aluehallintovirasto voi antaa kunnalle määräyksen puutteiden korjaamisesta tai epäkohtien poistamisesta määräajassa. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voi ottaa uudelleen käsiteltäväksi ja tarvittaessa oikaista omasta aloitteestaan virheellisen työvoimapolitiittisen lausunnon.

Jos kantelu koskee terveydenhuoltoa, sosiaalihuoltoa tai varhaiskasvatusta, aluehallintovirasto voi siirtää asian käsiteltäväksi ensin muistutuksena ao. toimintayksikössä. Tällöin kantelun tekijälle ilmoitetaan siirrosta ja hänen oikeudestaan saada tieto muistutuksen käsittelystä. Jos kantelun tekijä ei ole tyytyväinen muistutukseen saamaansa vastaukseen, hän voi pyytää aluehallintovirastoa tutkimaan kantelunsa uudelleen. Sosiaalihuollon muistutuksesta säädetään laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) 23 ja 23 a §:ssä ja terveydenhuollon muistutuksesta laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785) 10 ja 10 §:ssä. Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) 5 luvun 38 §:ssä säädetään valvontaviranomaisen mahdollisuudesta antaa kehotus.

Aluehallintovirasto esittää asiakkaiden välittömien oikeuksien turvaamiseksi sekä viranomaisen riskiperusteisen valvonnan kohdentamiseksi, että järjestämislaissa säädetään aluehallintovirastolle mahdollisuudesta kantelukäsittelyä nopeampaan ja kevyempään em. muistutusmenettelyä vastaavaan menettelyyn, jolla kanteluasia voidaan siirtää työvoimaviranomaisen käsiteltäväksi. Aluehallintoviraston tulee myös hallinnollisena ohjauksena voida antaa kehoitus toimivaltaiselle työvoimaviranomaiselle välittömiin toimenpiteisiin ryhtymisestä kantelijan asiassa. Esimerkiksi tilanteissa, joissa työnhakijaksi ilmoittautuneeseen asiakkaaseen ei ole otettu yhteyttä tai työttömyysetuuden saamisen edellytysten selvittämistä ei ole aloitettu.

Edellä esitetty mahdollistaa aluehallintovirastossa resurssien tehokkaan käytön. Kantelija saa asiansa viivytyksettä käsiteltäväksi ja näin myös välttyään mahdollisilta työttömyysetuuden takaisinperintätilanteilta.

Sauvola-Lukkari Marjaana
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto - Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat